

RIVM rapport 725301 003

Rapportage besluiten luchtkwaliteit 1998

H.A. Vissenberg

januari 2000

De rapportage is opgesteld in opdracht en ten laste van Directoraat-Generaal Milieubeheer,
Directie Lucht en Energie in het kader van Ondersteuning van Beleidsuitvoering
Luchtkwaliteit (725301)

In "Rapportage besluiten luchtkwaliteit 1998" zijn de rapportages van de gemeente Katwijk en Zwijndrecht niet opgenomen, deze gemeenten hebben gerapporteerd in 1999 over 1997 en/of 1998. De gemeente Katwijk rapporteert in 1999 over 1997 en had op basis van deze rapportage geen rapportage verplichting over 1998 en komt hierdoor in groep A. De gemeente Zwijndrecht rapporteert in 1999 over 1997 en 1998 en rapporteert geen overschrijding van grenswaarden en komt hierdoor in groep B.

Hierdoor treden in het rapport de volgende wijzigingen op.

- **wijziging pagina 9**

Tabel 3.2 Gemeenten toegedeeld aan de onderscheiden groepen

groep A		groep B	groep C1	groep C2	groep D
Alkmaar	Kerkrade	Den Haag	Alphen a/d Rijn	Breda	Amsterdam
Almelo	Landgraaf	Heerhugowaard	Dordrecht	Leiden	Arnhem
Almere	Lelystad	Leeuwarden	Ede	Sittard	Barneveld
Amersfoort	Middelburg	Zwijndrecht	Eindhoven		Nijmegen
Amstelveen	Nieuwegein		Enschede		Oosterhout
Apeldoorn	Noordoostpolder		Gouda		Utrecht
Assen	Rheden		Groningen		Zwolle
Bergen op Zoom	Rijswijk		Heerlen		
Capelle a/d IJssel	Roermond		Helmond		
Delft	Rotterdam		's-Hertogenbosch		
Den Helder	Schiedam		Heusden		
Deventer	Smallingerland ^{*1)}		Maarssen		
Doetinchem	Soest		Maastricht		
Emmen	Spijkenisse		Oss		
Haarlem	Veenendaal		Purmerend		
Haarlemmermeer	Venlo		Ridderkerk		
Hengelo (O)	Vlissingen		Roosendaal		
Hilversum	Waalwijk		Tilburg		
Hoogeveen	Weert		Veldhoven		
Hoorn	Zaanstad		Velsen		
Huizen	Zeist		Vlaardingen		
Katwijk ^{*1)}	Zoetermeer				
44		4	21	3	7

^{*1)} gemeente heeft in 1999 gerapporteerd over 1997

Uit de tabel blijkt dat minder dan een derde deel (11) van de 35 rapportageplichtige gemeenten gerapporteerd heeft over 1998.

Uit de rapportage over 1998 valt af te leiden dat over 1999 de volgende 31 gemeenten rapportageplichtig zijn: **Alphen aan den Rijn, Amsterdam, Arnhem, Barneveld, Breda, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Enschede, Gouda, Groningen, Heerlen, Helmond, 's-Hertogenbosch, Heusden, Leiden, Maarssen, Maastricht, Nijmegen, Oosterhout, Oss, Purmerend, Ridderkerk, Roosendaal, Sittard, Tilburg, Utrecht, Veldhoven, Velsen, Vlaardingen en Zwolle**. Deze gemeenten zijn rapportageplichtig omdat zij een overschrijding van de grenswaarden hebben geconstateerd (zie tabel 3.2, groep D) of omdat zij ondanks de rapportageplichtig niet gerapporteerd hebben (zie tabel 3.2, groep C).

- aanvulling op gegevens pagina 11 respectievelijk 12

De gemeente **Katwijk** rapporteert dat zij geen overschrijding van grenswaarden heeft waargenomen over 1997. Uit de rapportage blijkt wel dat enige richtwaarden worden overschreden. Voor stikstofdioxide wordt de richtwaarde overschreden op drie wegvakken en drie kruispunten tot $126 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ en voor benzeen op één wegvak en drie kruispunten tot $8 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$. Voor de rapportage is gebruik gemaakt van het CAR-AMvB programma (versie 2.0).

De gemeente **Zwijndrecht** rapporteert dat zij geen overschrijding van grenswaarden heeft waargenomen over 1997 en 1998. De gemeente meldt in haar brief: "Ten aanzien van de richtwaarden zijn er wel overschrijdingen. Gezien de hoge achtergrondconcentraties en gezien het feit dat de overschrijdingen voornamelijk plaats vinden op de binnenring, is er weinig ruimte voor de gemeente om handelend op te treden. Het college van burgemeester en wethouders heeft dan ook besloten dat er geen maatregelen worden getroffen". Voor de rapportage is gebruik gemaakt van het eindrapport van de RVMK regio Drechtsteden.

- wijziging op pagina 13

Tabel 3.3 Aantal gemeenten en wegvakken met overschrijding van de (uitzonderings-) grenswaarde over de periode 1993 - 1998

Jaar	stikstofdioxide		koolstofmonoxide		benzeen		luchtkwaliteit is bekend in <i>N</i> gemeenten ^{*1)}	rapportage-plichtige gemeenten
	gem	wegvak.	gem	wegvak.	gem	wegvak.		
1998	5	13	0	0	4	9	55	79

^{*1)} gemeenten met meer dan 40.000 inwoners maar zonder rapportageplicht zijn ook in deze kolom opgenomen (geldt alleen voor de jaren 1994, 1995, 1996 en 1998).

- wijziging op pagina 20

Tabel III.1 Overzicht van de gemeentelijke rapportages over de periode 1994 -1998, het aantal wegvakken met overschrijding van de dan geldende (uitzonderings-) grenswaarde voor stikstofdioxide, koolstofmonoxide en benzeen is weergegeven.

Gemeente	inwoners (*1000)	oppervlak ¹⁾ (km ²) (per 01-01-98, bron: CBS)	aantal wegvakken met overschrijding van de (uitzonderings)grenswaarde ²⁾														
			stikstofdioxide					koolstofmonoxide					benzeen				
			94	95	96	97	98	94	95	96	97	98	94	95	96	97	98
Katwijk	40.6	13	*	*	*	0	-	*	*	*	0	-	*	*	*	0	-
Zwijndrecht	42.0	15	*	*	*	0	0	*	*	*	0	0	*	*	*	0	0

^{*1)} oppervlak van gehele gemeente

^{*2)} "—" geen rapportage verplichting, "getal" = aantal wegvakken met overschrijding, "*" = niet gerapporteerd

Abstract

This report is based on reports from provinces and municipalities on exceedances of the air quality standards for the compounds sulphur dioxide, suspended particles (black smoke), nitrogen dioxide, carbon monoxide, lead and benzene. No exceedances of air quality standards were reported for industrial areas. By seven municipalities exceedances were reported: thirteen times of nitrogen dioxide and nine times of benzene.

Inhoud

Samenvatting 4

1. Inleiding 5

2. Provinciale rapportages 6

3. Gemeentelijke rapportages 8

Literatuur 14

Bijlage I Overzicht van Nederlandse wettelijke grens- en richtwaarden 15

Bijlage II Overschrijding van grens- en/of richtwaarden 16

Bijlage III Overzicht van gemeentelijke rapportages over 1994 - 1998 18

Bijlage IV Verzendlijst 20

Samenvatting

Deze rapportage is gebaseerd op rapportages van provincies en gemeenten over overschrijding van de (uitzonderings)grenswaarden voor zwaveldioxide, zwevende deeltjes (zwarte rook), stikstofdioxide, koolstofmonoxide, lood en benzeen. De provincies hebben geen overschrijding van grenswaarden rond inrichtingen op hun grondgebied gerapporteerd. De provincie Zuid-Holland rapporteert overschrijdingen van de grenswaarde van stikstofdioxide langs enkele snelwegen. Door zeven gemeenten worden overschrijdingen van (uitzonderings) grenswaarden gerapporteerd: dertien keer van stikstofdioxide en negen keer van benzeen.

1. Inleiding

De landelijke rapportage Besluiten luchtkwaliteit geeft een overzicht van de gemeentelijke en provinciale rapportages over 1998 over de uitvoering van de vier besluiten luchtkwaliteit¹.

Deze besluiten luchtkwaliteit handelen over de stoffen: zwaveldioxide, zwevende deeltjes (zwarte rook), stikstofdioxide, koolstofmonoxide, lood en benzeen.

De gegevens uit de rapportages van de provincies en gemeenten en uit het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit van het RIVM dienen als basis voor deze landelijke rapportage.

De provincies en gemeenten dienen eens per jaar te rapporteren over de geconstateerde luchtkwaliteit op hun grondgebied. In de rapportage dienen ze aandacht te schenken aan de (dreigende) overschrijding van wettelijke grens- en richtwaarden en het beleid dat erop is gericht deze (dreigende) overschrijdingen teniet te doen. De eisen waaraan een rapportage moet voldoen zijn opgenomen in de besluiten luchtkwaliteit, een AMvB bij de Wet milieubeheer.

De frequentie waarin provincies en gemeenten moeten rapporteren is afhankelijk van de geconstateerde luchtkwaliteit in voorgaande jaren. Worden er geen overschrijdingen van grenswaarden geconstateerd dan geldt er een vierjaarlijkse rapportageplicht, de jaren 1993 en 1997 waren jaren waarover alle provincies en gemeenten rapportageplichtig waren. In het geval dat overschrijdingen van de grenswaarden worden geconstateerd dan is de betreffende overheidslaag in het daaropvolgende jaar rapportageplichtig.

leeswijzer

In dit rapport worden in hoofdstuk 2 de provinciale rapportages behandeld en in hoofdstuk 3 de gemeentelijke rapportages.

Daarnaast zijn een aantal bijlagen opgenomen. Bijlage I geeft een overzicht van de Nederlandse grens- en richtwaarden. Bijlage II geeft een overzicht van in het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit waargenomen overschrijdingen van grens- en/of richtwaarden. Bijlage III geeft een overzicht van door gemeenten gerapporteerde overschrijdingen van (uitzonderings)grenswaarden over de periode 1994 - 1998.

¹ Respectievelijk Staatsblad 1986, nr. 78, Staatsblad 1987, nr. 33, Staatsblad 1987, nr. 34 en Staatsblad 1993, nr. 35 later gewijzigd in Staatsblad 1997, nr. 457, nr. 458, nr. 459 en nr. 460.

2. Provinciale rapportages

De provincies **Fryslân**, **Utrecht** en **Zuid-Holland** waren, om verschillende redenen, rapportageplichtig over 1998.

De provincie **Fryslân** is rapportageplichtig, omdat het over 1997 niet heeft gerapporteerd. Over 1998 rapporteert de provincie dat op haar grondgebied geen grenswaarden zijn overschreden.

De provincie **Utrecht** heeft net als vorig jaar alleen gerapporteerd over de stedelijke luchtkwaliteit (zie rapportage gemeente Utrecht). De provincie rapporteert niet over de luchtkwaliteit op regionaal niveau en/of rond inrichtingen en is daarmee in gebreke gebleven ten aanzien van de uitvoering van de besluiten luchtkwaliteit. Over 1999 is de provincie Utrecht daarom wederom rapportageplichtig.

De provincie **Zuid-Holland** heeft over 1997 een overschrijding van de grenswaarde geconstateerd. De provincie rapporteert over 1998 overschrijdingen van de grenswaarde van stikstofdioxide langs snelwegen, op 100 – 200 meter rond de Ruit van Rotterdam en de Utrechtse baan in Den Haag. Op regionaal niveau worden op de meetstations van RIVM en DCMR geen overschrijdingen van grenswaarden waargenomen.

De provincie Zuid-Holland geeft aan het verbeteren van de luchtkwaliteit voornamelijk bereikt kan worden door bronbeleid. Een aantal ideeën worden aangedragen zoals het verminderen van de mobiliteitsvraag, onder andere door een belasting op producten in plaats van op arbeid en het geleiden van de mobiliteitsvraag, door een versterking van de concurrentiepositie van het openbaar vervoer. Verder wordt gepleit voor en tevens veel verwacht van de invoering van filters voor dieselmotoren en zwavelarme diesel.

De provincie Zuid-Holland heeft naast de aandacht voor brongericht beleid aan te werken aan effectgericht beleid om de blootstelling van mensen aan luchtverontreiniging te vermijden. Dit beleid wordt vormgegeven door ‘gevoelige’ bestemmingen zoveel mogelijk te weren uit gebieden waar zich grenswaardenoverschrijdingen voordoen.

Naast de rapportages van rapportageplichtige provincies zijn ook rapportages ontvangen van de provincie Gelderland en Noord-Holland.

De provincie **Gelderland** rapporteert over de regionale luchtkwaliteit. Op geen enkel meetstation wordt de grenswaarde van stikstofdioxide en zwaveldioxide overschreden. Daarentegen wordt op vrijwel elk meetstation de richtwaarde van stikstofdioxide overschreden.

De provincie rapporteert over normoverschrijding rond industriële inrichtingen het volgende: “Uit RIVM-berekeningen is naar voren gekomen dat op basis van uitstootgegevens van Emissieregistratie uit 1995 bij negen provinciale inrichtingen mogelijk een overschrijding van de luchtkwaliteitsnormen van één of meerdere stoffen kan optreden. Het gaat hierbij om stikstofdioxide, cadmium, zwavelwaterstof, etheen, fijn stof, fluoride en benzeen.

De provincie heeft de ER-I-uitstootgegevens van de provinciale bedrijven vergeleken met eigen meer recentere gegevens van deze bedrijven, onder andere afkomstig uit metingen. Op basis van deze en aanvullende uitstootcijfers van Emissieregistratie, blijkt dat nog voor zeven provinciale inrichtingen de luchtkwaliteitsnormen voor fijn stof, stikstofdioxide, etheen en fluoride worden overschreden. Daarnaast bleek ook dat twee gevallen de uitstootgegevens van Emissieregistratie niet gevalideerd konden worden (voor benzeen en zwavelwaterstof). Bij fijn stof wordt een aanzienlijk deel van de emissie gebaseerd op schattingen. Het blijft dan ook vooralsnog onduidelijk of ontbreken van normoverschrijding is uitgegaan. Door het treffen van maatregelen in twee bedrijven wordt de norm voor cadmium en stikstofdioxide niet meer overschreden.”

De provincie **Noord-Holland** rapporteert dat er geen overschrijdingen van grenswaarden zijn geconstateerd op de meetpunten van het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit en het provinciale meetnet. In het streven van de provincie naar een betere luchtkwaliteit heeft de provincie, naast het opnemen van emissiereducerende maatregelen in vergunningen, opdracht gegeven een verkennend onderzoek te starten naar milieu-effecten van provinciale en rijkswegen in de provincie Noord-Holland. Daarbij wordt onder andere gekeken naar de luchtverontreiniging samenhangend met deze wegen. Tevens zullen naar aanleiding van dit onderzoek een aantal oplossingsrichtingen worden onderscheiden die worden opgenomen in het Provinciale Verkeer en Vervoer Plan.

De provincie **Utrecht** is door het ontbreken van de rapportage over 1998 rapportageplichtig over 1999. De provincie **Zuid-Holland** is over 1999 rapportageplichtig vanwege de geconstateerde overschrijding van de grenswaarde. De overige provincies hebben over 1999 een coördinerende rol voor de gemeentelijke rapportages.

3. Gemeentelijke rapportages

Van de 79 gemeenten met meer dan 40.000 inwoners (peildatum 1 januari 1998) zijn 44 gemeenten niet rapportageplichtig ten aanzien van de besluiten luchtkwaliteit (groep A), omdat zij over 1997 rapporteerden dat zij geen overschrijding van (uitzonderings) grenswaarden hebben waargenomen.

De overige 35 gemeenten hebben over de luchtkwaliteit een rapportage verplichting. In de groep is een tweedeling te maken. Ten eerste zijn er negen gemeenten die over 1997 één of meerdere overschrijdingen van grenswaarden hebben gerapporteerd (**Amsterdam, Arnhem, Breda, Den Haag, Leiden, Nijmegen, Sittard, Utrecht en Zwolle**). Ten tweede zijn er 26 gemeenten die 1997 niet hebben gerapporteerd (**Alphen aan den Rijn, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Enschede, Gouda, Groningen, Heerhugowaard, Heerlen, Helmond, 's-Hertogenbosch, Heusden, Katwijk, Leeuwarden, Maarssen, Maastricht, Oosterhout, Oss, Purmerend, Ridderkerk, Roosendaal, Tilburg, Veldhoven, Velsen, Vlaardingen en Wijndrecht**).

In tabel 3.1 worden op basis van bovenstaand onderscheid vijf groepen ingedeeld. Vervolgens wordt in tabel 3.2 aangegeven welke gemeenten tot welke groep behoren.

Tabel 3.1 Indeling van de gemeenten (> 40.000 inwoners) over 1998

groep A:	gemeente hoeft over 1998 niet te rapporteren, want over 1997 is gerapporteerd dat er geen overschrijding van de grenswaarden is.
groep B:	gemeente heeft over 1998 gerapporteerd en heeft geen overschrijding van de grenswaarden geconstateerd.
groep C1:	gemeente heeft niet gerapporteerd over 1998. De gemeente heeft over 1997 ook niet gerapporteerd, zodat de luchtkwaliteit onbekend is.
groep C2:	gemeente heeft niet gerapporteerd over 1998. De gemeente heeft over 1997 overschrijding van de grenswaarden geconstateerd.
groep D:	gemeente heeft gerapporteerd over 1998. De gemeente heeft overschrijding van de grenswaarden geconstateerd

Tabel 3.2 Gemeenten toegedeeld aan de onderscheiden groepen

groep A		groep B	groep C1	groep C2	groep D
Alkmaar	Middelburg	Den Haag	Alphen a/d Rijn	Breda	Amsterdam
Almelo	Nieuwegein	Heerhugowaard	Dordrecht	Leiden	Arnhem
Almere	Noordoostpolder	Leeuwarden	Ede	Sittard	Barneveld
Amersfoort	Rheden		Eindhoven		Nijmegen
Amstelveen	Rijswijk		Enschede		Oosterhout
Apeldoorn	Roermond		Gouda		Utrecht
Assen	Rotterdam		Groningen		Zwolle
Bergen op Zoom	Schiedam		Heerlen		
Capelle a/d IJssel	Smallingerland ^{*1)}		Helmond		
Delft	Soest		's-Hertogenbosch		
Den Helder	Spijkenisse		Heusden		
Deventer	Veenendaal		Katwijk		
Doetinchem	Venlo		Maarssen		
Emmen	Vlissingen		Maastricht		
Haarlem	Waalwijk		Oss		
Haarlemmermeer	Weert		Purmerend		
Hengelo (O)	Zaanstad		Ridderkerk		
Hilversum	Zeist		Roosendaal		
Hoogeveen	Zoetermeer		Tilburg		
Hoorn			Veldhoven		
Huizen			Velsen		
Kerkrade			Vlaardingen		
Landgraaf			Zwijndrecht		
Lelystad					
43		3	23	3	7

*1) gemeente heeft in 1999 gerapporteerd over 1997

Uit de tabel blijkt dat minder dan een vierde deel (9) van de 35 rapportageplichtige gemeenten gerapporteerd heeft over 1998. Dit aantal is lager dan voorgaande jaren. In 1996 rapporteerde bijvoorbeeld een derde deel van de rapportageplichtige gemeenten (16 van de 41 rapportageplichtige gemeenten).

Uit de rapportage over 1998 valt af te leiden dat over 1999 de volgende 33 gemeenten rapportageplichtig zijn: **Alphen aan den Rijn, Amsterdam, Arnhem, Barneveld, Breda, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Enschede, Gouda, Groningen, Heerlen, Helmond, 's-Hertogenbosch, Heusden, Katwijk, Leiden, Maarssen, Maastricht, Nijmegen, Oosterhout, Oss, Purmerend, Ridderkerk, Roosendaal, Sittard, Tilburg, Utrecht, Veldhoven, Velsen, Vlaardingen, Zwijndrecht en Zwolle**. Deze gemeenten zijn rapportageplichtig ofwel omdat zij een overschrijding van de grenswaarden hebben geconstateerd ofwel omdat zij ondanks de rapportageplichtig niet gerapporteerd hebben (zie tabel 3.2, groep C en D).

Op de volgende pagina's wordt nader ingegaan op de ontvangen gemeentelijke rapportages over 1998.

De gemeente **Amsterdam** rapporteert dat zij geen overschrijdingen van grenswaarden op de meetstations heeft waargenomen. Hierbij dient aangetekend te worden dat in 1998 geen stikstofdioxide-meetwaarden beschikbaar waren voor de Stadhouderskade en de Einsteinweg, om technische redenen zijn deze meetgegevens afgekeurd. De Stadhouderskade en de Einsteinweg zijn wegen waar in het verleden de hoogste stikstofdioxide-concentraties zijn gemeten.

Verder berekent de gemeente Amsterdam in alle straten de luchtkwaliteit, voor de berekende concentraties wordt teruggevallen op de rapportage over 1997, dit betekent dat in 5 straten de grenswaarde van stikstofdioxide wordt overschreden.

De gemeente **Arnhem** rapporteert dat zij op twee plaatsen overschrijding van de grenswaarde van stikstofdioxide heeft waargenomen, met concentraties tot $162 \mu\text{g.m}^{-3}$. Verder rapporteert de gemeente één overschrijding van de grenswaarde van benzeen met een concentratie van $17 \mu\text{g.m}^{-3}$.

De gemeente stelt geen concrete maatregelen voor om de geconstateerde knelpunten op te lossen. Daarentegen heeft de gemeentelijke dienst Milieu voor 1999 wel een “werkprogramma lucht” opgesteld. In dit programma komen onder meer aan bod: onderzoek naar knelpunten verkeer en luchtkwaliteit, opstellen nieuwe regionale verkeermilieukaart, het in beeld brengen van knelpunten luchtkwaliteit door wegverkeer en onderzoek naar luchtkwaliteit voor, binnen en achter woningen.

De gemeente **Barneveld** rapporteert dat grenswaarden op het trottoir niet worden overschreden. Uit de bijlage blijkt dat de uitzonderingsgrenswaarde van stikstofdioxide met $1 \mu\text{g.m}^{-3}$ wordt overschreden. De richtwaarde van benzeen wordt overschreden tot $8 \mu\text{g.m}^{-3}$. Op dit moment is er weinig bestuurlijk draagvlak om het knelpunt aan te pakken. Het alternatief is een oostelijke rondweg. De aanleg van een dergelijke weg vindt de gemeente te kostbaar om de relatief kleine overschrijding op te heffen. Verder speelt hierbij de overweging dat de hoge waarde slechts de helft van het jaar optreedt en dat het aantal blootgestelde mensen beperkt is.

De gemeente **Den Haag** rapporteert dat zij geen overschrijding van grenswaarden heeft waargenomen, ook niet op de twee wegvakken waarvoor in 1997 nog wel overschrijdingen werden geconstateerd. Uit de rapportage blijkt dat wel enige richtwaarden worden overschreden. Voor stikstofdioxide wordt de richtwaarde overschreden tot $137 \mu\text{g.m}^{-3}$ en voor benzeen wordt de richtwaarde overschreden tot $14 \mu\text{g.m}^{-3}$.

Voor de gemeente **Ede** geeft de provincie Gelderland aan dat van deze gemeente geen rapportage is ontvangen. De gemeente heeft de voorgenomen aanschaf van een nieuwe VMK uitgesteld. Op basis van de aangeleverde nieuwe verkeerstellingen kan worden geconcludeerd dat het aantal verkeersbewegingen in 1998 enigszins stagneert ten opzichte van eerdere jaren. Maar of dit tot overschrijding van de luchtkwaliteitsgrenzen heeft geleid, blijft onduidelijk.

De gemeente **Enschede** meldt dat het verkeersmodel 1998 nog niet gereed is.

De gemeente **Heerhugowaard** verwacht op basis van VMK-gegevens dat geen grenswaarden worden overschreden.

De gemeente **Leeuwarden** rapporteert dat zij geen overschrijding van grenswaarden heeft waargenomen. Uit de meegezonden verkeersmilieukaarten blijkt dat de richtwaarde van stikstofdioxide wordt overschreden tot $120 \mu\text{g.m}^{-3}$ en de richtwaarde van benzeen wordt overschreden tot $10 \mu\text{g.m}^{-3}$.

De gemeente **Maarssen** meldt dat een VMK in 2000 operationeel is en dat dan de rapportages in het kader van de besluiten luchtkwaliteit kunnen worden uitgebracht.

De gemeente **Nijmegen** rapporteert dat op twee verkeerspleinen sprake is van overschrijding van de grenswaarden van stikstofdioxide en benzeen. Hierdoor wordt op vier wegvakken de grenswaarde van stikstofdioxide overschreden met concentraties tot $157 \mu\text{g.m}^{-3}$ en hierdoor wordt de grenswaarde van benzeen op vijf wegvakken overschreden met concentraties tot $18 \mu\text{g.m}^{-3}$. Voor koolstofmonoxide wordt geen overschrijding gerapporteerd. De verkeerspleinen zijn belangrijke elementen van de noord-zuid verbinding in Nijmegen. Op korte termijn zijn geen oplossingen te verwachten. De berekeningen zijn uitgevoerd aan de hand van het CAR-AMvB programma (versie 2.0).

Inmiddels is de gemeente gestart met het inventariseren van de verkeersstromen tussen het “Land over de Waal” en het centrum van Nijmegen en het actualiseren van de huidige gegevens. De nieuwe gegevens worden verwerkt in een nieuwe Verkeersmilieukaart. Bij het opstellen hiervan zullen mogelijk ook luchtkwaliteitsmetingen plaatsvinden.

De gemeente **Oosterhout** rapporteert dat de uitzonderingsgrenswaarde van stikstofdioxide langs 300 meter weg wordt overschreden. Verder rapporteert de gemeente dat er geen overschrijding van grenswaarden van koolstofmonoxide en benzeen zijn waargenomen.

De gemeente **Smallingerland** rapporteert - over 1997 - dat zij geen overschrijdingen van grenswaarden heeft waargenomen. Bij de vaststelling daarvan heeft de gemeente met behulp van het CAR-AMvB programma (versie 2.0) voor (drukke) wegvakken de luchtkwaliteit op de trottoirs bepaald.

De gemeente **Utrecht** rapporteert dat de uitzonderingsgrenswaarde van benzeen op twee plaatsen wordt overschreden met concentraties tot $18 \mu\text{g.m}^{-3}$. Er zijn in de gemeente geen overschrijdingen van grenswaarden voor stikstofdioxide en koolstofmonoxide geconstateerd. Metingen met behulp van meetpunten van het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit, op vijf plaatsen in de stad Utrecht, laten geen overschrijdingen zien van de grenswaarden van stikstofdioxide en koolstofmonoxide. Op één meetstation worden er voor zwevende deeltjes (zwarte rook) overschrijdingen van grenswaarden geconstateerd (zie Bijlage II, tabel II.2) tot $39 \mu\text{g.m}^{-3}$ (50-percentiel van de 24-uursgemiddelde concentratie), $84 \mu\text{g.m}^{-3}$ (95-percentiel van de 24-uursgemiddelde concentratie) en $98 \mu\text{g.m}^{-3}$ (98-percentiel van de 24-uursgemiddelde concentratie). Op de vijf meetstations wordt overschrijding van de richtwaarde van stikstofdioxide waargenomen met concentraties tot $119 \mu\text{g.m}^{-3}$.

De gemeente merkt op: “De laatste jaren is de lucht in Utrecht gemiddeld elk jaar iets schoner geworden. Oorzaak is het schoner worden van de motorvoertuigen in het algemeen. Vooral personenauto’s worden gemiddeld steeds minder luchtverontreinigend. Het schoner worden van de voertuigmotoren wordt echter gedeeltelijk tenietgedaan door de toename in het aantal voertuigen. Dat betekent in de praktijk dat de stedelijke achtergrondconcentraties van de betreffende stoffen lager wordt. Ondanks de afname van de stedelijke achtergrondconcentratie komen er overschrijdingen voor van de grenswaarde.”

De gemeente **Zwolle** meldt dat de rapportage niet beschikbaar is als gevolg van prioritering in het gemeentelijke beleid. Voor de eerder geconstateerde overschrijding (1997) van de grenswaarde van benzeen is nog geen oplossing voorhanden. Vanuit de verkeerskundige discipline zijn op dit moment geen maatregelen aan de orde die de overschrijding kunnen wegnemen.

In tabel 3.3 wordt tot slot een overzicht gegeven van het aantal geconstateerde luchtkwaliteitsknelpunten over de periode 1993 - 1998. De gegevens over de afzonderlijke jaren kunnen niet goed met elkaar vergeleken worden vanwege het beperkte aantal gemeentelijke rapportages en de fluctuaties in de rapportageverplichting en de respons.

Voor een beperkt aantal gemeenten is de luchtkwaliteit bekend, een algemene uitspraak over de luchtkwaliteit in drukke straten wordt gedaan in de Milieubalans 1999 (RIVM, 1999). Gebaseerd op gegevens van het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit en meteorologische gegevens is een schatting gemaakt van het totale aantal kilometers in Nederland met overschrijding van de (uitzonderings-) grenswaarde. Voor 1998 wordt het aantal kilometers voor stikstofdioxide geschat op circa één kilometer. Voor benzeen is dit eveneens circa één kilometer en voor koolstofmonoxide wordt geen overschrijding van de (uitzonderings-) grenswaarde geschat.

Tabel 3.3 Aantal gemeenten en wegvakken met overschrijding van de (uitzonderings-) grenswaarde over de periode 1993 - 1998

gem wegvak.

5 13 : betekent dat door 5 gemeenten op 13 wegvakken overschrijding van de (uitzonderings-) grenswaarde zijn geconstateerd.

Jaar	stikstofdioxide		koolstofmonoxide		benzeen		luchtkwaliteit is bekend in <i>N</i> gemeenten ^{*1)}	rapportage-plichtige gemeenten
	gem	wegvak.	gem	wegvak.	gem	wegvak.		
1998	5	13	0	0	4	9	53	79
1997	6	20	1	2	7	38	54	79
1996	12	63	1	2	8	52	54	76
1995	12	75	2	4	7	68	50	75
1994	9	50	0	0	5	18	42	75
1993	10	24	2	3	3	10	29	74

^{*1)} gemeenten met meer dan 40.000 inwoners maar zonder rapportageplicht zijn ook in deze kolom opgenomen (geldt alleen voor de jaren 1994, 1995, 1996 en 1998).

Literatuur

Bleeker A., P.R. den Hartog en M. Zebregs, 1998, Rapportage besluiten luchtkwaliteit 1996. Den Haag, Staatsuitgeverij. Publicatiereeks Lucht & Energie nr. 127, RIVM rapportnr. 722101030.

Bleeker A. en M. Zebregs, 1996, Rapportage besluiten luchtkwaliteit 1994. Den Haag, Staatsuitgeverij. Publicatiereeks Lucht & Energie nr. 122, RIVM rapportnr. 722101023.

Bleeker A. en M. Zebregs, 1996, Rapportage besluiten luchtkwaliteit 1995. Den Haag, Staatsuitgeverij. Publicatiereeks Lucht & Energie nr. 124, RIVM rapportnr. 722101026.

RIVM, 1999, Het Nederlandse milieu verklaard. Bilthoven, RIVM, ISBN 90 140 6227 3
Staatsblad 1997, nr. 457, Besluit luchtkwaliteit zwaveldioxide en zwevende deeltjes (zwarte rook).

Staatsblad 1997, nr. 458, Besluit luchtkwaliteit stikstofdioxide.

Staatsblad 1997, nr. 459, Besluit luchtkwaliteit koolstofmonoxide en lood.

Staatsblad 1997, nr. 460, Besluit luchtkwaliteit benzeen.

Vissenberg H.A. en R.C.G. Warmenhoven, 1999, Rapportage besluiten luchtkwaliteit 1997. Den Haag, Staatsuitgeverij, Publicatiereeks Lucht & Energie nr. 131, RIVM rapport 725301002.

Bijlage I Overzicht van Nederlandse wettelijke grens- en richtwaarden

Tabel I.1 Overzicht van wettelijke grens- en richtwaarden voor de Nederlandse luchtkwaliteit

component	grenswaarde ($\mu\text{g.m}^{-3}$)	richtwaarde ($\mu\text{g.m}^{-3}$)	kenmerk (p = percentielwaarde) ^{*1)}
Zwavel dioxide			
	75	30	50-p (24-uursgemiddelde)
	200	80	95-p (24-uursgemiddelde)
	250	100	98-p (24-uursgemiddelde)
	500		24-uursgemiddelde
	830		uurgemiddelde
	250		zie ^{*2)}
	350		zie ^{*3)}
Zwevende deeltjes (zwarte rook)			
	30		50-p (24-uursgemiddelde)
	75		95-p (24-uursgemiddelde)
	90		98-p (24-uursgemiddelde)
	150		24-uursgemiddelde
	250		zie ^{*4)}
Stikstofdioxide			
	135 ^{*5)}	80	98-p (uurgemiddelde)
	175		99,5-p (uurgemiddelde)
		25	50-p (uurgemiddelde)
Koolstofmonoxide			
	6000 ^{*6)}		98-p (8-uursgemiddelde)
	40000		99,9-p (uurgemiddelde)
Lood			
	2		98-p (24-uursgemiddelde)
	0,5		jaargemiddelde
Benzeen			
	10 ^{*7)}	5	jaargemiddelde

^{*1)} De referentieperiode is de periode jaar: januari t/m december.

^{*2)} als 24-uursgemiddelde concentratie gedurende meer dan drie achtereenvolgende dagen, op plaatsen waar het 98-percentiel van 24-uursgemiddelde concentraties van zwevende deeltjes *groter* is dan $150 \mu\text{g.m}^{-3}$.

^{*3)} als 24-uursgemiddelde concentraties gedurende meer dan drie achtereenvolgende dagen, op plaatsen waar het 98-percentiel van 24-uursgemiddelde concentraties van zwevende deeltjes *kleiner* of *gelijk* is aan $150 \mu\text{g.m}^{-3}$.

^{*4)} als 24-uursgemiddelde concentratie gedurende meer dan drie achtereenvolgende dagen.

^{*5)} Voor plaatsen die voldoen aan in het besluit nader omschreven verkeersbelasting en omgevende bebouwing geldt voor deze waarde, in afwachting van geplande emissiebeperkende maatregelen, tijdelijk een uitzonderingsgrenswaarde:
 $150 \mu\text{g.m}^{-3} \text{ NO}_2$ van 1 januari 1992 tot 1 januari 2000.

^{*6)} Voor plaatsen die voldoen aan in het besluit nader omschreven verkeersbelasting en omgevende bebouwing geldt voor deze waarde tijdelijk een uitzonderingsgrenswaarde:
 $8250 \mu\text{g.m}^{-3} \text{ CO}$ van 1 januari 1998 tot 1 januari 2000.

^{*7)} Voor plaatsen die voldoen aan in het besluit nader omschreven verkeersbelasting en omgevende bebouwing geldt voor deze waarde tijdelijk een uitzonderingsgrenswaarde:
 $15 \mu\text{g.m}^{-3} \text{ benzeen}$ van 1 januari 1995 tot 1 januari 2000.

Bijlage II Overschrijding van grens- en/of richtwaarden

Overschrijdingen grens- en/of richtwaarden van stikstofdioxide en zwevende deeltjes (zwarte rook), op basis van gemeten concentraties op meetstations van het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit (LML).

*Tabel II.1 Overschrijdingen grens- en/of richtwaarden in 1998, van stikstofdioxide (overschrijdingen in **vet** weergegeven, concentratie in $\mu\text{g.m}^{-3}$ NO_2 , van percentielwaarde van uurgemiddelde concentraties).*

station naam		richtwaarde 50-perc. 25 $\mu\text{g.m}^{-3}$	richtwaarde 98-perc. 80 $\mu\text{g.m}^{-3}$	grenswaarde 99,5-perc. 175 $\mu\text{g.m}^{-3}$
<i>regionaal station</i>				
LML 411	Schipluiden	31	85	99
<i>stadsstation</i>				
LML 404	Den Haag, Recquestraat	30	88	100
LML 418	Rotterdam, Schiedamsevest ^{*1)}	43	88	102
LML 441	Dordrecht, Frisostraat ^{*1)}	36	84	96
LML 518	Amsterdam, Cabeliastraat	38	87	102
LML 520	Amsterdam, Florapark	39	86	98
LML 640	Utrecht, Universiteitsbibliotheek ^{*1)}	36	81	96
<i>straatstation</i>				
LML 236	Eindhoven, Genovevalaan	43	86	102
LML 237	Eindhoven, Noord Brabantlaan ^{*1)}	44	89	103
LML 238	Eindhoven, Piuslaan	49	97	117
LML 433	Vlaardingen, Floreslaan	46	93	116
LML 537	Haarlem, Amsterdamsevaart	49	94	110
LML 636	Utrecht, Kardinaal de Jongweg ^{*1)}	48	95	111
LML 637	Utrecht, Witte vrouwenstraat	59 ^{*2)}	119	144
LML 638	Utrecht, Vleutenseweg	49	95	108
LML 639	Utrecht, Constant Erzeijstraat	49	99	116
LML 641	Breukelen, snelweg	42	88	102
LML 727	Apeldoorn, Loolaan	32	72	82
LML 728	Apeldoorn, Stationsstraat	43	90	105
LML 729	Apeldoorn, Arnhemseweg	33	80	95

^{*1)} Op het meetstation is de uitval van metingen zodanig, dat op grond van artikel 8 van “Besluit luchtkwaliteit stikstofdioxide” geen uurgemiddelde concentraties of 98-percentiel en 99,5-percentiel van uurgemiddelde concentraties mogen worden berekend.

^{*2)} Overschrijding van de EU-richtwaarde van 50 $\mu\text{g.m}^{-3}$ van de 50-percentielwaarde van uurgemiddelde concentraties, alleen voor stations die voldoen aan criteria om uurwaarden te berekenen, zie opmerking ^{*1)}.

*Tabel II.2 Overschrijdingen grens- en/of richtwaarden in 1998, van zwevende deeltjes (zwarte rook) (overschrijdingen in **vet** weergegeven, concentratie in $\mu\text{g.m}^{-3}$, als percentielwaarde van 24-uursgemiddelde concentraties).*

station	naam	grenswaarde	grenswaarde	grenswaarde	grenswaarde
		50-perc.	95-perc.	98-perc.	maximum
		30 µg.m ⁻³	75 µg.m ⁻³	90 µg.m ⁻³	150 µg.m ⁻³
<i>straatstation</i>					
LML 637	Utrecht, Wittevrouwenstraat	39	84	98	126

Bijlage III Overzicht van gemeentelijke rapportages over 1994 - 1998

Tabel III.1 Overzicht van de gemeentelijke rapportages over de periode 1994 -1998, het aantal wegvakken met overschrijding van de dan geldende (uitzonderings-) grenswaarde voor stikstofdioxide, koolstofmonoxide en benzeen is weergegeven.

Gemeente	inwoners (*1000) (per 01-01-98, bron: CBS)	oppervlak ⁽¹⁾ (km ²)	aantal wegvakken met overschrijding van de (uitzonderings)grenswaarde ⁽²⁾														
			stikstofdioxide					koolstofmonoxide					benzeen				
			94	95	96	97	98	94	95	96	97	98	94	95	96	97	98
Drenthe																	
Assen	56.3	82	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-
Emmen	105.2	342	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-
Hoogeveen	52.7	128	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-
Flevoland																	
Almere	126.7	133	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-
Lelystad	60.9	236	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-
Noordoostpolder	41.8	465				0	-				0	-				0	-
Fryslân																	
Leeuwarden	88.6	81	*	*	0	*	0	*	*	0	*	0	*	*	0	*	0
Smallingerland	51.1	119	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-
Gelderland																	
Apeldoorn	152.4	340	0	0	-	0	-	0	0	-	0	-	0	0	-	0	-
Arnhem	136.2	99	*	17	17	0	2	*	0	0	0	0	*	8	8	4	1
Barneveld	46.9	176	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Doetinchem	45.3	52	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-
Ede	101.3	319	-	-	-	*	*	-	-	-	*	*	-	-	-	*	*
Nijmegen	150.5	54	8	10	10	4	4	0	2	2	0	0	4	18	18	5	5
Rheden	44.3	82	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-
Groningen																	
Groningen	168.8	80	0	-	-	*	*	0	-	-	*	*	0	-	-	*	*
Limburg																	
Heerlen	96.7	45	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Kerkrade	52.2	22	*	*	*	0	-	*	*	*	0	-	*	*	*	0	-
Landgraaf	41.6	25	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-
Maastricht	120.2	56	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Roermond	44.1	41	*	*	0	0	-	*	*	0	0	-	*	*	0	0	-
Sittard	49.3	31	*	*	*	2	*	*	*	*	2	*	*	*	*	2	*
Venlo	64.4	53	*	*	*	0	-	*	*	*	0	-	*	*	*	0	-
Weert	47.6	105	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-
Noord-Brabant																	
Bergen op Zoom	64.0	81	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-
Breda	157.1	127	0.75 ⁽³⁾	*	0.75 ⁽³⁾	6	*	0	*	0	0	*	0.94 ⁽³⁾	*	1.4 ⁽³⁾	9	*
Eindhoven	198.3	87	0.8 ⁽³⁾	*	*	*	*	0	*	*	*	*	2.6 ⁽³⁾	*	*	*	*
Helmond	77.6	53	0.3 ⁽³⁾	1	0.3 ⁽³⁾	*	*	0	*	0	*	*	0	*	0	*	*
's-Hertogenbosch	127.4	84	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Heusden	41.9	79				*	*				*	*				*	*
Oosterhout	51.6	72	0	-	-	*	0.3 ⁽³⁾	0	-	-	*	0	0	-	-	*	0
Oss	64.6	61	-	-	-	*	*	-	-	-	*	*	-	-	-	*	*
Roosendaal	73.8	107	-	-	-	*	*	-	-	-	*	*	-	-	-	*	*
Tilburg	185.7	118	6	*	*	*	*	0	*	*	*	*	6	*	*	*	*
Veldhoven	41.4	32	0	-	-	*	*	0	-	-	*	*	0	-	-	*	*
Waalwijk	44.8	65				0	-				0	-				0	-

>> vervolg >>

>> *vervolg Tabel III.1* >>

Gemeente	inwoners (*1000) (per 01-01-98, bron: CBS)	oppervlak ^{*)} (km²)	aantal wegvakken met overschrijding van de (uitzondering(s)grenswaarde ^{*)}														
			stikstofdioxide					koolstofmonoxide					benzeen				
			94	95	96	97	98	94	95	96	97	98	94	95	96	97	98
Noord-Holland																	
Alkmaar	93.0	30	*	0	-	0	-	*	0	-	0	-	*	0	-	0	-
Amstelveen	77.7	41	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-
Amsterdam	718.2	165	1	1	0	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	11	0
Den Helder	60.3	45	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-
Haarlem	147.8	30	*	*	0	0	-	*	*	0	0	-	*	*	0	0	-
Haarlemmermeer	108.9	180	*	*	0	0	-	*	*	0	0	-	*	*	0	0	-
Heerhugowaard	41.7	39			*	0	0			*	0	0			*	0	0
Hilversum	82.3	46	*	0	-	0	-	*	0	-	0	-	*	0	-	0	-
Hoorn	62.9	19	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-
Huizen	41.7	16	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-
Purmerend	66.9	24	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Velsen	66.2	45	-	-	-	*	*	-	-	-	*	*	-	-	-	*	*
Zaandstad	134.6	74	*	0	-	0	-	*	0	-	0	-	*	0	-	0	-
Overijssel																	
Almelo	65.6	39	*	0	-	0	-	*	0	-	0	-	*	0	-	0	-
Deventer	70.7	35	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-
Enschede	148.4	140	0	-	-	*	*	0	-	-	*	*	0	-	-	*	*
Hengelo	78.3	64	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-
Zwolle	102.6	95	*	0	0	0	0	*	0	0	0	0	*	2	1	1	1
Utrecht																	
Amersfoort	120.5	63	*	*	*	0	-	*	*	*	0	-	*	*	*	0	-
Maarssen	41.1	28	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Nieuwegein	61.2	30	1	1	1	0	-	0	0	0	0	-	0	0	0	0	-
Soest	43.8	46	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-
Utrecht	232.7	61	30	4	4	0	0	0	0	0	0	0	6	26	13	6	2
Veenendaal	58.1	20	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-
Zeist	59.2	49	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-	0	-	-	0	-
Zeeland																	
Middelburg	44.4	49	*	1	1	0	-	*	0	0	0	-	*	0	0	0	-
Vlissingen	44.8	34	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-
Zuid-Holland																	
Alphen aan den Rijn	68.7	55	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Capelle aan den IJssel	63.2	15	*	*	*	0	-	*	*	*	0	-	*	*	*	0	-
Delft	94.7	25	*	*	*	0	-	*	*	*	0	-	*	*	*	0	-
Den Haag	442.8	68	*	34	22	2	0	*	0	0	0	0	*	10	8	0	0
Dordrecht	118.1	80	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Gouda	71.5	17	-	-	-	*	*	-	-	-	*	*	-	-	-	*	*
Katwijk	40.6	13	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Leiden	117.0	22	*	*	*	1	*	*	*	*	0	*	*	*	*	0	*
Ridderkerk	46.7	24	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Rijswijk	48.5	18	*	1	*	0	-	*	0	*	0	-	*	2	*	0	-
Rotterdam	590.5	207	*	3	3	0	-	*	2	0	0	-	*	2	2	0	-
Schiedam	74.9	18	*	1	1	0	-	*	0	0	0	-	*	0	1	0	-
Spijkenisse	71.5	26	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-
Vlaardingen	74.3	24	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Zoetermeer	108.2	36	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0	-
Zwijndrecht	42.0	15	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

*1) oppervlak van gehele gemeente

2) “-” geen rapportage verplichting, “getal” = aantal wegvakken met overschrijding, “” = niet gerapporteerd

*3) overschrijding in km weglengte

Bijlage IV Verzendlijst

1	dr.ir. B.C.J. Zoeteman, plv. Directeur Generaal Milieubeheer
2	ir. A.J. Baayen, Directeur Lucht en Energie
3	drs. M.M.J. Allessie, DGM-Directie Lucht en Energie
4	mr. P.J. Mak, DGM-Directie Lucht en Energie
5	ir. J.A. Herremans, DGM-Directie Lucht en Energie
6	drs. R.C.G. Warmenhoven, DGM-Directie Lucht en Energie
7 – 19	Gedeputeerde Staten
20 – 31	Contactpersoon besluiten luchtkwaliteit provincies
32 – 110	Burgemeester en wethouders (<i>van gemeenten met meer dan 40.000 inwoners</i>)
111 – 189	Contactpersoon besluiten luchtkwaliteit gemeenten
190	Hoofdinspectie Milieuhygiëne
191	Contactpersoon Hoofdinspectie Milieuhygiëne
192 – 197	Regionale Inspectie Milieuhygiëne
198 – 203	Contactpersoon Regionale Inspectie Milieuhygiëne
204	Depot van Nederlandse publicaties en Nederlandse bibliografie
205	Directie Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
206	prof. ir. N.D. van Egmond, Directeur Milieu, RIVM
207	ir. F.L. Langeweg, Directeur sector Milieuonderzoek, RIVM
208	dr.ir. D.van Lith, hoofd Laboratorium voor Luchtonderzoek, RIVM
209	ir. H.S.M.A. Diederens, LLO
210	dr. L.H.J.M. Janssen, LLO
211	drs. H. Noordijk, LLO
212	Bibliotheek RIVM
213	Bibliotheek LLO
214	auteur
215	SBD/Voorlichting & Public Relations
216 – 249	Bureau Rapportenbeheer
250	Bureau Rapportenregistratie
251 – 275	reserve exemplaren